e-ISSN 3060-5059
DOI: 10.67227

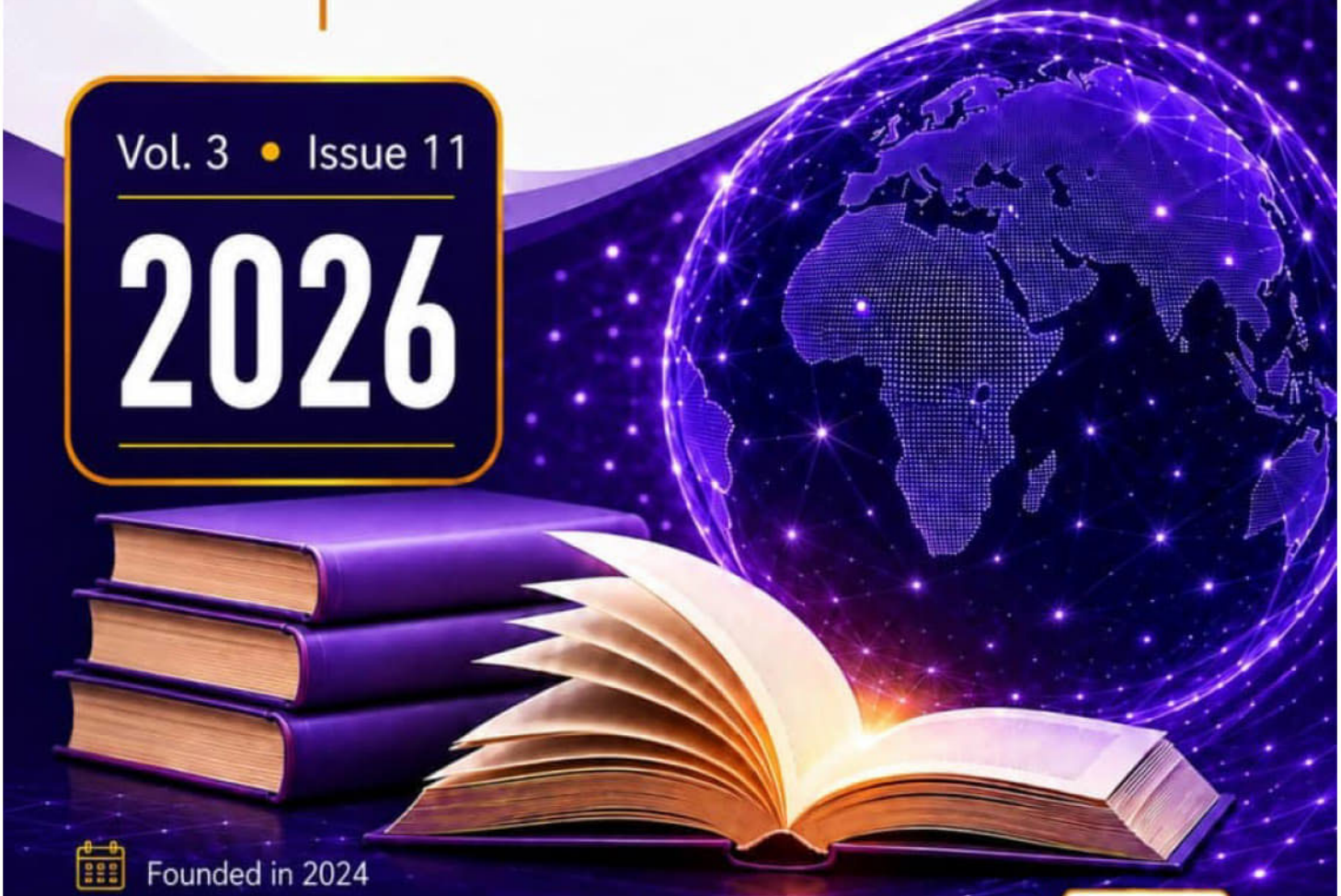
IJTIMOIY-GUMANITAR SOHADA ILMIY-INNOVATSION TADQIQOTLAR

ILMIY METODIK JURNAL

Scientific and Innovative Research in Social and Humanitarian Studies

Vol. 3 • Issue 11

2026

Founded in 2024

publishscience.uz | publish_science_journal@mail.ru

PEER REVIEWED • OPEN ACCESS

ISSN 3060-5059 (Online)
Article / Original paper https://doi.org/10.67227/zvwg6b49

ZAMONAVIY AVSTRALIYA INGLIZ TILIDA LEKSIK INNOVATSIYANING SHAKLIY, SEMANTIK VA PRAGMATIK XUSUSIYATLARI

Boqiyeva Muharramxon Ne'matjon qizi
Farg'ona davlat universiteti, mustaqil izlanuvchi.
e-mail: candidate18051998@gmail.com **ORCID**: https://orcid.org/0009-0009-3558-2454

Annotatsiya.
Maqolada 2020–2024-yillardagi Avstraliya leksikografik materiallaridan tanlangan sakkizta leksik birlik qiyoslanadi. Shakliy yangilanish, ma'no ko'chishi va diskursiv qayta faollashuv hodisalari farqlanadi. Tahlil natijasida so'z yasalish mexanizmini kommunikativ vazifa va vaqt mezoni bilan bog'lovchi tasnif taklif etiladi. Tadqiqot natijalari tanlangan material doirasi bilan cheklanadi.
Kalit so'zlar: Avstraliya ingliz tili, leksik innovatsiya, gipokoristik shakl, blending, metonimiya, pragmatika, leksikografiya.

ФОРМАЛЬНЫЕ, СЕМАНТИЧЕСКИЕ И ПРАГМАТИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ ЛЕКСИЧЕСКИХ ИННОВАЦИЙ В СОВРЕМЕННОМ АВСТРАЛИЙСКОМ ВАРИАНТЕ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА

Бокиева Мухаррамхон Неъматжон кизи
Ферганский государственный университет, независимый исследователь.

Аннотация.
В статье проводится сопоставительный анализ восьми лексических единиц, отобранных из австралийских лексикографических материалов за 2020–2024 годы. Разграничиваются формальные инновации, семантические переносы и дискурсивная реактуализация. На основе проведённого анализа предлагается классификация, связывающая механизмы словообразования с коммуникативными функциями и временным критерием. Результаты исследования ограничиваются рамками отобранного материала.
Ключевые слова: австралийский вариант английского языка, лексическая инновация, гипокористическая форма, блендинг, метонимия, прагматика, лексикография.

FORMAL, SEMANTIC, AND PRAGMATIC FEATURES OF LEXICAL INNOVATION IN CONTEMPORARY AUSTRALIAN ENGLISH

Boqiyeva Muharramxon Ne'matjon qizi
Fergana State University, Independent Researcher.

Abstract.
The article presents a comparative analysis of eight lexical items selected from Australian lexicographic materials published between 2020 and 2024. It distinguishes between formal innovation, semantic shift, and discursive reactivation. Based on the analysis, a classification is proposed that links word-formation mechanisms with communicative functions and temporal criteria. The findings are limited to the selected material.
Keywords: Australian English, lexical innovation, hypocoristic form, blending, metonymy, pragmatics, lexicography.

Kirish. Avstraliya ingliz tilidagi leksik o'zgarishni faqat yangi so'zlar ro'yxati orqali tushuntirish yetarli emas. Birlikning tashqi shakli yangilanishi, oldingi shakl yangi ma'no olishi yoki avvaldan mavjud nom muayyan voqea sababli qayta dolzarblashishi mumkin. Bu jarayonlar bir-biriga yaqin ko'rinsa-da, ularning lingvistik dalillari har xil. Shakliy yangilikni so'z tarkibi, semantik yangilikni ma'nolar munosabati, diskursiv faollashuvni esa qo'llanish sharoiti asosida tekshirish lozim. Tadqiqotning muammosi shundaki, ommaviy muomalada ko'zga tashlangan birlik ko'pincha avtomatik ravishda yangi yaratilgan so'z sifatida talqin qilinadi. Natijada paydo bo'lish sanasi bilan mashhurlashish davri, milliy muhitda qo'llanish bilan aynan shu muhitda yaratilish holati birlashtirib yuboriladi. Bunday aralashuv neologizmlar tasnifida xronologik va geografik xatolarga olib kelishi mumkin. Mazkur maqola shu farqlarni tekshiriladigan leksikografik dalillar asosida saqlashga qaratilgan. Maqolaning maqsadi — 2020–2024-yillardagi Australian National Dictionary Centre (keyingi o'rinlarda ANDC) rasmiy e'lonlaridan tanlangan sakkizta birlikning shakliy, semantik va pragmatik xususiyatlarini qiyoslash. Asosiy savol quyidagicha qo'yiladi: leksikografik jihatdan ajratib ko'rsatilgan birliklarda yangilik qaysi qatlamda yuz beradi va bu qatlamni kommunikativ vazifadan qanday farqlash mumkin? Tadqiqot obyekti Avstraliya ingliz tilining davrga xos leksik birliklari, predmeti esa ularning yasalish mexanizmi, ma'no munosabati va kontekstual vazifasidir. Maqolada uchta vazifa bajariladi: tekshirilgan birliklarning chegaralangan to'plamini shakllantirish; ularni ochiq tasnif mezonlari asosida tahlil qilish; yangilik, qo'llanish muhiti va dalil darajasini alohida qayd etadigan tavsif modelini ishlab

chiqish. Ilmiy yangilik barcha Avstraliya neologizmlarini qamrab olish da'vosida emas. U tanlangan materialga bir xil mezonni qo'llab, shakl, ma'no, pragmatik talqin va vaqt ko'rsatkichlarini alohida yozuvlarda birlashtirishdan iborat. Davr sifatida 2020–2024-yillar tanlandi, chunki ketma-ket besh yilga tegishli rasmiy leksikografik e'lonlarni bir xil manba turi sifatida qiyoslash mumkin [3–7]. Bu chegaralash 2025–2026-yillardagi material mavjud emasligini anglatmaydi. Tadqiqot kesimi oldindan belgilangan; xulosalar shu kesimga tegishli. Birliklar sonining kichikligi chuqur sifat tahliliga imkon beradi, biroq butun til varianti uchun statistik umumlashtirishga asos bo'lmaydi. Maqolaning amaliy ahamiyati ingliz leksikologiyasi, lingvomadaniyatshunoslik va tarjima mashg'ulotlari uchun tekshiriladigan tahlil namunasini taqdim etishidadir. Taklif etilgan mezonlar dissertatsiyada kengroq korpus bilan ishlashda ham qo'llanilishi mumkin. Bunda hozirgi natijalar tayyor umumiy qonun sifatida olinmaydi: ular keyingi tekshiruv uchun boshlang'ich tasnif va aniqlashtirilgan savollar vazifasini bajaradi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA. E. Kidd, N. Kemp va S. Quinn Avstraliya ingliz tilidagi gipokoristik shakllarni miqdoriy tadqiq etib, ularni alohida tartibsiz hodisa sifatida emas, balki morfologik va leksik bog'lanishlar doirasida tushuntiradilar. Ularning muhokamasida qisqartirish, qo'shimchalar va qoliplarning munosabati muhim o'rin tutadi [1, 360–361-b.]. Mazkur yondashuv qisqa shaklni shunchaki yozuvni tejash deb izohlashdan saqlaydi. Ushbu maqolada gipokoristika so'z yoki nomning norasmiy, tanishlik ifodalovchi variantini hosil qilish sifatida ishchi ma'noda qo'llanadi. Kidd va hammualliflarning keyingi tadqiqoti norasmiy Avstraliya birliklarining ijtimoiy yaqinlikni baholash bilan aloqasini tajriba sharoitida tekshirgan. Natijalar guruhga mansublik shartlariga bog'liq ekanligi qayd etiladi [2]. Shuning uchun norasmiy shakl barcha vaziyatlarda birdamlik tug'diradi degan hukm chiqarib bo'lmaydi. Hozirgi tadqiqotda ham pragmatik vazifa so'zlovchilarning haqiqiy hissiy javobi sifatida emas, balki manbada ko'rsatilgan kontekstga mos lingvistik talqin sifatida belgilanadi. Empirik material beshta ANDC e'lonidan olindi [3–7]. Tanlov mezonlari: birlikning rasmiy manbada yozma qayd etilishi; uning ma'nosi yoki qo'llanish vaziyatining tushuntirilishi; shakliy yoki semantik munosabatni ochishga yaroqliligi. To'plamga iso, strollout, teal, Matilda, Tillies, noer, yesser va Colesworth kiritildi. Bu birliklar barcha nomzodlarning to'liq ro'yxati emas. Ular o'zaro farqlanuvchi mexanizmlarni ko'rsatadigan maqsadli tanlanmadir. Tahlil birligi token emas, leksik tipdir. Token muayyan matndagi har bir uchrashuvni, tip esa takrorlardan xoli birlikni anglatadi. Shu sababli sakkizta tip sakkizta tabiiy nutq hodisasiga yoki sakkizta respondentga tenglashtirilmaydi. Matildas jamoa nomi asos shakl sifatida tavsiflanadi; u bilan bog'liq Matilda va Tillies esa tadqiqot savoliga mos alohida tahlil obyektlaridir. Ularning bir so'z oilasiga mansubligi natijalarni talqin qilishda hisobga olinadi. Har bir birlik bo'yicha manba yili, asos shakl, yasalish yoki ma'no mexanizmi, diskurs sohasi, ehtimoliy pragmatik vazifa va xronologik cheklov qayd etildi. Shakliy tahlilda qisqarish bilan blending farqlandi. Semantik tahlilda bir referensial sohadagi qayta nomlash bilan boshqa sohaga ko'chish ajratildi. Pragmatik qatlamda esa manba ta'rifi va tadqiqot talqini bir-birining o'rniga ishlatilmadi. Tahlil kategoriyalari mualliflik ishchi mezonlari bo'lib, mustaqil ekspertlararo ishonchlilik koeffitsiyenti hisoblanmagan. Bosma maqolaning tekshirilgan sahifalari havolada ko'rsatildi. Sahifalanmagan internet materiallarida raqamli manba ko'rsatkichi ishlatildi; ularga sun'iy bet raqami qo'shilmadi. Shaxsiy nutq yozuvlari, ijtimoiy tarmoq profillari va respondent ma'lumotlari yig'ilmadi. Tadqiqot kuzatilgan so'zlarning mamlakat bo'yicha tarqalishini yoki qo'llanish chastotasini o'lchamaydi; u hujjatlashtirilgan shakllarning qiyosiy lingvistik tahlilini beradi.

MUHOKAMA. Leksik innovatsiyani tavsiflashda birinchi savol "so'z qachon mashhur bo'ldi?" emas, balki "qaysi xususiyat yangilandi?" bo'lishi kerak. Mazkur tahlilda shakliy yangilik yangi segmental tuzilma yoki qayta ishlangan asos bilan, semantik yangilik esa mavjud shaklning boshqa referent yoxud tushunchaga bog'lanishi bilan belgilanadi. Qayta faollashuv esa oldingi birlikning ko'zga tashlanadigan diskursga qaytishini anglatadi. Oxirgi holatda yangi ma'no yoki yangi shakl borligi alohida tekshiriladi. Bu ajratish ikki xil vaqt ko'rsatkichini yozishni talab qiladi: birlikning manbada e'lon qilingan yili va eng qadimgi dalillangan qo'llanishi. Hozirgi to'plam birinchi ko'rsatkichni ishonchli beradi. Ikkinchi ko'rsatkich esa har bir birlik uchun alohida tarixiy qidiruvni talab qiladi. Shuning uchun e'lon yilini yaratilish sanasi deb ko'rsatishdan tiyilindi. Tadqiqotning takrorlanishi aynan shu cheklov ochiq qayd etilganda ta'minlanadi. Masalan, ANDC 2023-yilda Matilda birlik sifatida tanlanganini tushuntirar ekan, jamoaning Matildas nomi 1990-yillarning o'rtalaridan mavjudligini eslatadi; o'sha e'londa Tillies norasmiy varianti ham keltiriladi [6]. Shunday ekan, mazkur holatni 2023-yilda butunlay yangi nom yaratilgan deb tavsiflash to'g'ri bo'lmaydi. Bu yerda birlikning tarixiy mavjudligi bilan davrga xos dolzarbligi bir xil hodisa emasligi ko'rinadi. Geografik mezonda ham shunga o'xshash ehtiyotkorlik zarur. Macquarie Dictionary cozzie livs birikmasi Britaniyada yaratilganini, Avstraliya muhitida esa yaxshi qabul qilinganini ko'rsatadi [8]. Ushbu tashqi nazorat misoli asosiy sakkizlikka qo'shilmadi, ammo metodologik jihatdan muhim: milliy leksikografik tanlov etimologik kelib chiqish haqidagi hukmning o'rnini bosa olmaydi. Mahalliy foydalanish, mahalliy dolzarblik va mahalliy yaratilish alohida dalillarni talab qiladi. Ushbu farqlarni saqlash uchun "Avstraliya birligi" ifodasi ikki ma'noda qo'llanmasligi lozim. Birinchi ma'no Avstraliya hayoti va nutqida kuzatilganlikni bildiradi. Ikkinchisi faqat Avstraliyada yaratilganlikni bildirishi mumkin. Mazkur maqola asosan birinchi ma'noga tayanadi. Birlikning boshqa ingliz variantlarida yo'qligi tekshirilmagan bo'lsa, unga mutlaq milliy xoslik maqomi berilmaydi. Shu tarzda lingvomadaniy tahlil kelib chiqish tarixini isbotlash bilan aralashtirilmaydi. Natijada uch xil hukm shakllanadi: manbada mavjudlik — tekshirilgan qayd; yasalish mexanizmi — asos va hosila munosabatining tahlili; madaniy vazifa — kontekst bilan cheklangan talqin. Ularni bitta jumlada dalilsiz birlashtirish o'rniga, alohida tavsiflash ilmiy xulosani aniqlashtiradi. Bu usul yangilikni bo'rttirib ko'rsatmasdan, kichik tanlanmadan olinadigan haqiqiy natijani saqlashga yordam beradi.

ANDC iso shaklini 2020-yilda o'zini boshqalardan ajratish bilan bog'liq pandemiya ifodasi sifatida qayd etadi [3]. Mualliflik tahlilida bu birlik qisqarish oilasiga kiritildi. Uning yakunidagi o harfini ko'ribgina mustaqil -o suffiksi ajratilmadi: berilgan yozma dalil fonologik va tarixiy hosil bo'lish bosqichlarini to'liq ko'rsatmaydi. Bunday ehtiyotkor tasnif sirtdagi o'xshashlikni isbotlangan morfemik tuzilma deb qabul qilishdan saqlaydi. Tillies esa Matildas jamoa nomining norasmiy varianti sifatida berilgan [6]. Mazkur juftlikda tanish nomning qayta shakllanishi, norasmiy qolip va ko'plik ko'rsatkichining

birga kelishi tahlil qilinadi. Birlikni iso bilan bir oilaga joylashtirish ularning barcha morfologik bosqichlari bir xil degani emas. Umumiylik — referentni butunlay almashtirmasdan, uni boshqa uslubiy shaklda ifodalashdadir. Aniq hosil bo‘lish tarixini fonologik ma’lumot va oldingi yozuvlarsiz tiklash mumkin emas. Shakl qisqarganda mazmun ham shuncha darajada qisqaradi degan xulosa kelib chiqmaydi. So‘zlovchi ixcham ifodani tanlash orqali rasmiy va norasmiy vaziyatni ham farqlashi mumkin. Biroq bu maqolada qisqa shaklni eshitgan kishining yaqinlik his qilgani o‘lchanmagan. Demak, “norasmiy registrga mos” degan lingvistik tavsif bilan “hamjihatlikni oshirdi” degan psixologik natija turli dalil darajalariga tegishlidir. Ikkinchi mexanizm — blending, ya’ni ikki asos materialining tutashishi orqali yangi yaxlit nom hosil qilishdir. ANDC strollout birligini vaksina dasturining sust amalga oshirilishiga nisbatan qayd etadi [4]. Mualliflik segmentatsiyasida stroll va rollout orasidagi shakliy aloqadorlik ko‘rsatiladi. Bu oddiy qisqarishdan farq qiladi: hosila ikki ifodaning munosabatini bir nom ichiga joylaydi. Natijada jarayon nomiga uning sur’ati haqidagi baholash ham qo‘shiladi.

Colesworth uchun manba Coles va Woolworths nomlari tutashganini, birlik asosan salbiy kontekstlarda ishlatilishini ko‘rsatadi [7]. Tahlilda u onomastik asosli blending sifatida ajratildi. Asos nomlar alohida korxonalarni bildirsa, hosila ularni bitta muhokama obyektiga birlashtiradi. Bu yerda til shakli iqtisodiy tuzilma haqidagi tasavvurni ifodalaydi; maqola esa shu tasavvurning iqtisodiy jihatdan to‘g‘riligini tekshirmaydi. Qisqarish va blendingni yagona “ixchamlashtirish” kategoriyasiga kiritish ayrim tafovutlarni yashiradi. Birinchisida muqobil uslubiy nomlanish kuchli bo‘lsa, ikkinchisida ikki asos orasidagi munosabat yangi baholovchi tasnifni yuzaga keltirishi mumkin. Shuning uchun formal tahlil “nechta harf tushgan?” savoli bilan cheklanmaydi. Asoslarning soni, referentning saqlanishi, baholashning qo‘shilishi va kontekstga bog‘liqlik ham tekshirilishi lozim. Ushbu belgilar birgalikda tasnifning asosini tashkil etadi.

Teal shakli ANDCning 2022-yilgi izohida rang nomidan siyosiy nomlanishga o‘tgan birlik sifatida ko‘rsatiladi. U siyosiy nomzodga oid sifat va shu nomzodni bildiruvchi ot vazifasida tavsiflangan [5]. Mualliflik tahlili bu holatda tashqi shaklning yangilanishidan ko‘ra, referensial aloqaning o‘zgarishini ajratadi. Rang belgisi bilan siyosiy guruh o‘rtasidagi munosabat metonimik motivatsiya sifatida talqin qilinadi. Mazkur talqinda ikki jarayonning chegarasini saqlash muhim. Rangdan siyosiy nomga o‘tish semantik munosabatni, sifat va ot vazifasida qo‘llanish esa grammatik taqsimotni ko‘rsatadi. Grammatik o‘zgarish mustaqil formal yasovchi mavjudligini anglatmaydi. Agar har bir otlashishni yangi affiksal hosila deb belgilasak, semantik innovatsiyaning o‘rni kamayib ketadi. Shuning uchun asosiy kod semantik ko‘chish, ikkilamchi qayd esa grammatik ko‘p vazifalilik deb belgilandi. Matilda misolida tarixiy leksema, jamoa nomi va jamoa vakilini bildiruvchi birlik o‘rtasidagi munosabatni bir bosqichli yangi ma’no sifatida soddalashtirish mumkin emas [6]. Mualliflik tavsifida bu holat onomastik qayta nomlash hamda davrga xos faollashuv kesishmasiga joylashtirildi. Berilgan manba barcha tarixiy o‘tishlarni to‘liq tiklashga yetmaydi. Shu sababli teal va Matilda bir guruhda tursa-da, ularning semantik rivoji aynan tenglashtirilmadi. Bir so‘z oilasidagi birliklarni alohida tip sifatida hisoblash muayyan ustunlik va cheklovga ega. Ustunligi — bir asosdan turli registrga mos variantlar paydo bo‘lishini ko‘rish mumkin. Cheklovi — shakllar mustaqil hodisalar emas. Hozirgi tanlanmada sakkizta tipning barchasini sakkizta o‘zaro bog‘lanmagan innovatsiya deb talqin qilish noto‘g‘ri bo‘ladi. Keyingi korpus tadqiqotida tip, so‘z oilasi va ma’no variantini alohida hisoblash zarur. Noer va yesser ANDCning 2023-yilgi ro‘yxatida referendumdagi yo‘q yoki ha pozitsiyasi tarafdorini bildiruvchi shakllar sifatida berilgan [6]. Mualliflik tahlili ularni pozitsiyani bildiruvchi asosga shaxs nomlovchi -er qo‘shilishi orqali tavsiflaydi. Yesser yozilishidagi qo‘shimcha s shu yuzaki yozuv shaklining bir qismi sifatida qayd etiladi. Biroq mazkur yozma kuzatish fonetik tajriba natijasi yoki tarixiy birinchi hosila haqidagi dalil deb taqdim etilmaydi. Ushbu affiksal juftlik tasnifda yana bir masalani ochadi: umumiy til tizimida tushunarli yasalish yangi siyosiy vaziyatda aniq referentga bog‘lanishi mumkin. Bunda formal mexanizm bilan diskursiv torayish birga ishlaydi. Shaxsning butun ijtimoiy qarashlarini bitta nom bilan tenglashtirish esa lingvistik tahlildan tashqari umumlashtirish bo‘lar edi. Maqola birlikning nomlash imkoniyatini izohlaydi, u bilan atalgan guruhga baho bermaydi.

Pragmatik tavsifda uch daraja ajratildi: birlikning qaysi vaziyatga tegishliligi, unda baholovchi unsur borligi va uning adresatga real ta’siri. Birinchi darajani leksikografik ta’rif orqali aniqlash mumkin. Ikkinchisi asoslar o‘rtasidagi munosabat va manba kontekstini tekshirishni talab qiladi. Uchinchi daraja uchun esa tabiiy nutq, intervyu yoki tajriba ma’lumoti zarur. Hozirgi tadqiqot birinchi ikki darajada qoladi. Norasmiy nomlash, tanqidiy baholash, guruhni ajratish va jamoaga oid tanish nom yaratish ishchi pragmatik kategoriyalar sifatida qo‘llanildi. Ular bir-birini istisno qiladigan doimiy xususiyatlar emas. Bitta ifoda vaziyatga qarab hazil, tanqid yoki oddiy xabar vazifasida kelishi mumkin. Shu bois pragmatik kod birlikning lug‘aviy ma’nosi ichiga o‘zgarmas komponent sifatida kiritilmadi. U manbada tasvirlangan vaziyat bilan bog‘liq ehtimoliy foydalanish yo‘nalishidir. Bu farq tarjimada ham amaliy ahamiyatga ega. Hosilani faqat asosiy referenti bilan tarjima qilish baholovchi yoki norasmiy qatlamni yo‘qotishi mumkin. Aksincha, matnda mavjud bo‘lmagan kinoyani tarjimaga kiritish ham asossizdir. Tavsiya etiladigan yo‘l — avval referentni aniqlash, keyin shakliy mexanizmni tushuntirish, so‘ng ayni kontekstda uslubiy qo‘shimcha zarurligini baholash. Mazkur ketma-ketlik tarjimani taxminiy milliy xarakter tavsifidan uzoqlashtiradi. Tahlil davomida ikki tushuncha ham ajratildi: morfologik imkoniyat va real mahsuldorlik. Bir asosga o‘xshash yana bir shakl hosil qilish mumkinligi til tizimidagi imkoniyatni ko‘rsatadi. Uning ko‘plab yangi asoslar bilan takrorlanishi esa mahsuldorlikni baholashga yaqinlashtiradi. Sakkizta birlikdan iborat tanlanma orqali barcha yasovchi qoliplarning mahsuldorlik darajasini belgilash mumkin emas. Kichik guruhdagi ikki misol umumiy chastota haqida xulosa bermaydi.

Shuningdek, leksikografik e’tibor bilan lug‘atga barqaror kirishni tenglashtirmaslik kerak. Yillik ro‘yxat tilshunos uchun tekshirishga arziydigan material beradi, biroq u birlikning kelajakda saqlanishini kafolatlamaydi. Barqarorlashuvni o‘rganish uchun keyingi yillardagi qo‘llanish, registrlar bo‘yicha tarqalish va ma’no davomiyligi kuzatilishi lozim. Shuning uchun hozirgi maqolada “tilga to‘liq singib ketgan” kabi umumiy hukmlar ishlatilmadi. Qiyoslashdan kelib chiqadigan mualliflik xulosasi quyidagicha: innovatsiya tavsifi faqat yasalish modeliga tayanmasligi kerak. Formal shakl, referensial siljish, uslubiy moslik va xronologik dalil bir yozuvda yonma-yon turishi lozim. Ushbu maydonlarning mustaqil saqlanishi

ISSN 3060-5059 (Online)

qarama-qarshi ma'lumotni ham qayd etishga imkon beradi. Masalan, birlik shaklan yangidek ko'rinsa, lekin avvalgi davrda mavjud bo'lsa, tavsif uni majburan yangi yaratilgan birlik deb ko'rsatmaydi.

NATIJALAR. Tanlangan sakkizta tip to'rtta asosiy tahliliy guruhga ajratildi. 1-jadvalda manbadagi qayd bilan mualliflik tasnifi ajratilgan holda ko'rsatilgan. Yil ustuni e'lon davrini bildiradi; u birinchi yaratilish sanasini anglatmaydi. Guruhlash o'zaro qiyoslash uchun tuzilgan va barcha innovatsiyalar tasnifi sifatida taqdim etilmaydi.

1-jadval. Tanlangan birliklarning shakliy va semantik tavsifi

Birlik va yil	Asosiy mualliflik kodi
iso — 2020	Qisqarish; norasmiy variant
strollout — 2021	Blending; baholovchi nom
teal — 2022	Semantik ko'chish
Matilda — 2023	Onomastik ma'no va qayta faollashuv
Tillies — 2023	Norasmiy qayta shakllanish
noer — 2023	-er orqali shaxs nomlash
yesser — 2023	-er orqali shaxs nomlash
Colesworth — 2024	Onomastik blending

Jadvaldagi kodlar manba matnining tayyor tasnifi emas, balki mazkur maqolaning tahliliy natijasidir. Qisqarish va norasmiy qayta shakllanish oilasida ikki, blending guruhida ikki, semantik-onomastik guruhda ikki, affiksal shaxs nomlash guruhida ikki tip ajratildi. Sonlarning teng chiqishi tanlovga bog'liq; uni Avstraliya ingliz tilidagi usullarning teng mahsuldorligi deb talqin qilish mumkin emas. Birinchi natija — yasalish usuli bilan kommunikativ vazifa bir-biriga bir qiymatli mos kelmaydi. Ikkinchi natija — bir xil leksikografik maqom turli vaqt tarixiga ega birliklarni birlashtiradi. Uchinchi natija — so'z oilasi bilan alohida shaklni farqlamaslik hisobni buzishi mumkin. To'rtinchi natija — manba qaydi va pragmatik taxmin alohida yozilganda, tahlilning tekshiriladigan qismi aniq ko'rinadi.

XULOSA. 2020–2024-yillarga tegishli leksikografik materiallardan tanlangan sakkizta birlikning tahlili leksik innovatsiyani yagona "yangi so'z" kategoriyasi bilan cheklash yetarli emasligini ko'rsatdi. Ushbu materialda shakliy qayta tashkil etish, semantik-onomastik nomlash va avvalgi birlikning muayyan davrda qayta faollashuvi farqlandi. Natija tanlanma ichidagi kuzatuv bo'lib, barcha Avstraliya ingliz tili birliklariga avtomatik tatbiq etilmaydi. Shakliy mezon bo'yicha qisqarish, blending va affiksal shaxs nomlash alohida tavsiflandi. Semantik mezon mavjud shaklning boshqa referentga bog'lanishini ko'rsatishga xizmat qildi. Pragmatik mezon esa norasmiylik, baholash va guruhiy nomlashni kontekstga bog'liq talqin sifatida saqladi. Shu uch qatlamdan birini boshqasining o'rniga ishlatmaslik maqolaning asosiy metodologik xulosasidir. Tadqiqotning mustaqil natijasi — birlikni tavsiflash uchun asos shakl, mexanizm, referensial munosabat, kontekstual vazifa, e'lon yili va tarixiy dalil cheklovini birga qayd etish taklifidir. Bu yozuv tartibi lingvistik tushuntirishni tekshirilgan leksikografik ma'lumotdan ajratadi. Keyingi tadqiqotchi tasnifga qo'shilmasa ham, qaysi shakl va qaysi dalil asosida xulosa chiqarilganini ko'ra oladi. Bunday ochiqlik tasnifni qayta tekshirishga sharoit yaratadi. Cheklovlar shundan iboratki, tanlanma maqsadli tuzilgan, rasmiy e'lonlar tabiiy suhbat korpusi emas va mustaqil kodlovchilar tekshiruvi bajarilmagan. E'lonlar ijtimoiy jihatdan sezilarli birliklarni ajratgani sababli past ko'rinishli o'zgarishlar chetda qolishi mumkin. Shuningdek, sakkizta tipning ayrimlari bitta so'z oilasiga kiradi. Shu bois foizli mahsuldorlik, avlodlararo tafovut, milliy tarqalish yoki kommunikativ ta'sir haqida statistik xulosa chiqarilmadi. Dissertatsiyaning keyingi bosqichida tip va so'z oilalarini alohida hisoblaydigan korpus tuzish, davrlar bo'yicha qiyoslanadigan matn hajmini belgilash hamda Britaniya va boshqa ingliz variantlari bilan nazorat qiyosini o'tkazish maqsadga muvofiq. Chastota korpus hajmiga nisbatan me'yorlashtirilishi, tasnifning bir qismi ikkinchi kodlovchi tomonidan tekshirilishi lozim. Shundagina hozirgi sifat kuzatuvlari tarqalish va davomiylik haqidagi tekshiriladigan xulosalarga aylanishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Kidd E., Kemp N., Quinn S. Did You Have a Choccie Bickie This Arvo? A Quantitative Look at Australian Hypocoristics // Language Sciences. – 2011. – Vol. 33, № 3. – P. 359–368. – DOI: https://doi.org/10.1016/j.langsci.2010.11.006.
2. Kidd E., Kemp N., Kashima E. S., Quinn S. Language, Culture, and Group Membership: An Investigation Into the Social Effects of Colloquial Australian English // Journal of Cross-Cultural Psychology. – 2016. – Vol. 47, № 5. – P. 713–733. – DOI: https://doi.org/10.1177/0022022116638175.
3. Australian National Dictionary Centre. 2020 Word of the Year [Elektron resurs]. – 17.11.2020. – URL: https://history.cass.anu.edu.au/centres/andc/news/2020-word-year.
4. Australian National Dictionary Centre. 2021 Word of the Year [Elektron resurs]. – 17.11.2021. – URL: https://history.cass.anu.edu.au/centres/andc/news/2021-word-year.
5. Australian National Dictionary Centre. 2022 Word of the Year [Elektron resurs]. – 23.11.2022. – URL: https://history.cass.anu.edu.au/centres/andc/news/2022-word-year.
6. Australian National Dictionary Centre. 2023 Word of the Year [Elektron resurs]. – 15.11.2023. – URL: https://history.cass.anu.edu.au/centres/andc/news/2023-word-year.
7. Australian National Dictionary Centre. 2024 Word of the Year [Elektron resurs]. – 20.11.2024. – URL: https://history.cass.anu.edu.au/centres/andc/news/2024-word-year.
8. Macquarie Dictionary. Word of the Year Category: 2023. Word of the Year 2023 [Elektron resurs]. – URL: https://www.macquariedictionary.com.au/word-of-the-year-category/2023/.